

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer Torat emet

Abraham Josua Heschel

עשוהי מהרבא, לשה

Lemberg, 625 = 1865

חספל

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9406

היהם ולא יסקלונו. וס' לא חשו ע"ז וקיימו פקודת המלך
 וס' נפשו ח' מחמת אמונת הגאולה שהאמינו בה' ובמשה
 וס' שבוודאי יהיה הגאולה: וס' שמחמת טוה הקב"ה עשו
 וס' ולקיים מצותיו ית' ומסרו נפשם כמו יצחק על
 וס' שפשו לווארו לקיים דבר ד' ולא חשו על המלפניס
 וס' סליליים כמו השרי מלוכה ועבדי פרהה אשר יראו זאת
 וס' עליהם. וס' דברו אל כל עדת בני ישראל דהס
 וס' דבכל מקום שזכר בני ישראל קאי על בני ישראל
 וס' בעשור לחדש ויקחו להם איש ר"ל שכל איש יקיים
 וס' לבית אבות שיהיה נלקח השם על בתי' זו
 וס' של אבות וס' הס' ד' אלקיים יראה לו השם
 לעולה בני והוא פשוט.

י"ל פי' הפסוק הגיל באופן אחר דהנה ידוע דכניסת
 ישראל נמשלו לשה כמו דכתיב שה פורה ישראל וכמו
 וס' לדקת פורונו בישראל לדקת גדולה עשה הקב"ה
 וס' כנסת ישראל שפיזר אותם בין האומות כדי שיתספו עליהם
 וס' דבדאי עיקר הגלות אף שהיא בתורת עונש מ"מ
 וס' לטובתנו דהש"י ביה וצ"ש חס על השמות ישראל
 וס' קדושות אשר מפחירם בארבע כנפות הארץ ואלו היו
 וס' ועושים ראונו של מקום היו יכולים להיות בארץ
 וס' בהשקט ובנטח וכל הניצולות בכל מקום שהיו
 וס' מעליהם אל כנ"י ולא היו לריכס לטרוח אחריהם
 וס' אחר השורש אף כיון שקילקלו מעשיה' והקב"ה
 וס' לא ירח ממנו נדח והולך לפור אותם
 וס' כד שילקטו כל הניצולות קדושות אשר הם מפחירם
 וס' וינללו את תלריס כמו שנועד ל"ח
 וס' הגלות שהשורש מוכרח לגלות ממקומו וליך בגולה
 וס' הקדושים לאספס אל השורש ובוה אפשר לכוון
 וס' מעונו מלחם עונו על שאכלו חמץ בפסח
 וס' קדושה ראשונה כשארם
 וס' תעמקי הקליפו' והחילוני' כשארם יולא
 וס' חרות אז הוא נכנס אל הקדושה ראשונה
 וס' חרות רעות ונכנס תחת אמונה קדושה להיות לו
 וס' למען שמו וסו בחינת מלם הנקראת
 וס' קדישא והארם לריך לשמור זה הבחינה מאוד
 וס' ודיעה כוזבת אפי' משחו חמץ מעכב.
 וס' הרע רק לריך להיות אמונה נקי' מכל רע
 וס' חס היה בעת יציאת מצרים שזכו לגאולה ע"י
 וס' להם כמו שאמר ויאמן העם ודבקו באהבת
 וס' על שמתם על שמם מחמת גדול
 וס' חס ושלום כשארם אמונה מן הארץ
 וס' זרות וצלות זרות אז הכניסו חימוץ
 וס' בשרים הקדושה ולא היו דבוקים בשורש הקדושה בסוד
 וס' נמשין ממנה אל היסוד.
 וס' ולא נדבקו בהשורש על ידי

זה הוכרחו לגלות ממקומם לחזור אחר הענפים וס' סכן ארץ
 ורעם אמונה היינו דיכולם את כנ"י לשכון בארץ ארץ ישראל
 הקדושה ולא תלטרך לחזור בגולה אחר ניצולות קדושות.
 כי הם יחאספו אליך אך עיקר שתהי' אחס דבוק בהשור' וסוד
 וס' רעם אמונה ר"ל שתהיה קשור בהאמונה הקדושה
 וס' יסודם מעוני ר"ל שהוכרחו להיות מפחד
 ומפורד בין העמים זה בא מהעוני מחמת שאכלו חמץ בפסח
 ר"ל שאבדו האמונה ונפרדו מהשורש ונחבלבלו בדיעות זרות
 המחמימים את לבו של האדם חס"ה דברו אל כל עדת בני'
 בעשור לחודש ויקחו להם איש. ר"ל כל איש יקח לעצמו
 ויבחר לו דרך ישרה שיעשה לבית אבות שה פורה ישראל
 אשר נתפזרו בין האומות והשורש גולה ממקומו ללקט הענפים
 ובאמת ראוי שיהי' השם דבוק לבית אבות ר"ל שיהיו דבוקים
 אל שרשם ויהי' להם אמונה שה לבית שהנה הגיע העת
 שיהיה השם יחקה לחוך הבית ולא ללאת חוץ ולטרוח אחר
 ניצולות קדושות. והאל יזכנו להיות מן המחמימים בו באמת
 ובלב תמים ויקבץ נדמינו הנפזרים מארבע כנפות הארץ אל
 השורש ויקיים בו כיני' לאחך מארץ תלריס ארצנו ופלאות
 חמן:

דפסח

בפסוק חלם מועדי ה' אשר תקראו אותם במועדים
 דהנה חנו אומרים מקדש ישראל וסזמנים
 דבאמת הוא ית' אין שייך אללו זמן דהוא למעלה מן הטבע
 ומן הזמנים. אך מאהבת ישראל אשר בחר בהם ועבורם
 הולך לברוא כל העולמות הוכרח נ"כ לחדש הזמן. וסנה
 בשלשה רגלים אז הש"י נמשך לתוך הזמן. יש התגלות אורו
 ית' לתוך כנסת ישראל ובמה משיבים אותה אל הזמן כשחנו
 מדבקים את עצמינו אל ראשית המחשבה אשר עלה ברצונו
 לברוא בשביל ישראל הזמן כמו שאמר הכתוב קדש ישראל
 לה' ראשית תבואת' אנו ממשיכים וזמניים את הקודש
 לשכון בארצנו להיות יורד לתוך העולמות חסו במועד שאנו
 מזמנין הקודש. ובוה אנו ממשיכין אותו לתוך הזמן על
 ידי שאנו מדבקים את עצמינו בבחינה גבוה למעלה, מהזמן
 כי הזמן הוא בהויס לאחר שהתחיל להתגלות מן הנעלם
 אל הפשטות אבל כנ"י היו חקיקים במחשבתו הנעלם
 למעלה מהזמן ומן הסויה. וסו בתי' קודש וכשאנו מדבקי'
 את עצמינו שס אנו מעוררין אהבה אשר עלה ברצונו לברוא
 עבורינו הזמן. וס"ה שלם פעמים בשנה יראה כל זכורך
 את פני האדון ה' ר"ל בכל שלם רגלים אנו מדבקים את
 עצמי' בבחינה הגבוה אשר היא קודמת להוי' חסו פני האדון
 ה'. וס' חלם מועדי ה' ר"ל אלו הזמנים הוא של ה'
 אשר ה' יחגלה בתוך הזמן על ידי המועדים והוא שאמר
 הכתוב מקראי קודש ר"ל זה הזמנה הוא מבחינת קודש
 אשר תקראו אותם ר"ל אתם ר"ל שאנו ממשיכין וזמניים
 מלכא

מלכא עילאס לתוך העולמות והבן :

בפסוק

כי בא סוס פרעה ברכבו ופרשיו בים כו' ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים כו' דהנה באמת צעפת קריעת ים סוף היה הקיערוג של שר של ים מה שנתנו אלו תאלו אך שהקב"ה ברוב רחמיו פתח להם עולמות הנגזרים ממחשבה הקדומה ומשם יומשך חסד לכרי' ובזירה ודין על מרכבות פרעה דהנה באמת כל הרינין נמתקין בשרשן ר"ל שעל ידי שמראין להם השורש ושם בהשורש הוא הכל טוב ונמתק וכן הרע כשמראין לפיו השורש ושם בהשורש אין לו שום מליחות וממילא כל הטוב עולה למעלה והרע נופל ומתבטל ויתפרדו כל פ'עלי און . אף אז בעת קריעת ים סוף הנביא הסי' כל המרכבה ופרשיו של פרעה אל עולם העליון היינו הים דלעילא והוא השורש אשר מיני' דינין מתערין ושם נמתקו ונפלו כי בהשורש שם לא ינודק רע אבל זה היה גם אף ששם אין קיערוג ועלמא דחירות והרע נופל ונתבטל הרע ישראל אף שהיו אז בבחי' השתוות עם המלאים אעפ"כ ניללו ומתנהג עמסה בחסד ח"ש כי בא סוס פרעה ברכבו ופרשיו אל תוך הים ר"ל כשראה פרעה ופרשיו השורש אשר הולכים עם הסי' אל הים עליון ושם עליהם את מי הים ר"ל השורש הטוב אשר נתגלה להם בזה נטבעו אבל ובני ישראל שהם משורש הטוב הלכו ביבשה בתוך הים ר"ל להם הים הליכה בתוך העולם העליון היינו ים דלעילא שמשם נמשך להם החירות והבן :

דרוש להגדה של פסח

מעשה

רבי אליעזר בן עזריה כו' שהיו מסובין כו' והיו מספרין ביציאת מצרים כל אותה הלילה עד כו' . ר"ל שהלדיקים הללו נתאספו יחד והיו מספרין ר"ל לשון ספיר ובהירות ע"י שהיו עוסקים בסיפור הנסים של יציאת מצרים בזה היו ממשיכין האר' וקרום' לתוך הגלות הדומ' ללילה והיו מספרין ומאירין בסיפור מעשיה' עד שהשינו וקרבו יחד העליון הנעשה ע"י ק"ש של שחרית שאז נתיחד קוב"ה ושכינתיה :

יבור

מרי"ח כו' בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שיש מלא ומרור מונחים לפניך דהנה באמת אף אם התינוק שואל בשאר ימות השנה נ"כ יכול האב להשיב לו כפי הכתוב בתורה אך דהתורה מורה לנו דכל ימות השנה אף אם יאמר האב לפני הבן סיפור יציאת מצרים לא יהיו הדברים מתיישבים בלב הבן ולא יכנסו באזניו כי זה תלוי באמונה ולא כל מוחא סביל דא . זה שכתבנו לנו התורה בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שיש מלא ומרור מונחים לפניך ר"ל בליל פסח שאז מתגלה הארת המוחין ועל זה נרמזין המלא והמרור ובזו הלילה מתגלה אור השכל והאמת והאמונה חופף בלילה הזו על כל זרע ישראל ואז כשתשיב

לבך וסגרת לפניו כל הסיפור שלו בוודאי יכנסו דברי האב באזניו ויאמין ביציאת מצרים . אבל בשאר ימות השנה שאז החשכות נובר בעולם ואף אם ישיב האב ויניד להבין לא יקבל הבן :

עוד

שמעתי מאדומ"ר הרב על הא דסידר בעל הגדה בסדר של פסח רשע מה הוא אומר מה העבודה הזאת לכם ולא לו ולפי שהוליא את עצמו מן הכלל כפר בעיקר ואף אתה הקסה את שיניו כו' . ולכאורס און מחוסר הבנה דבשביל ששאל מה העבודה הזאת לכם יקרה רשע . אך שורש הדבר הוא כך דהנה ידוע מאת המכנים וזרונן לברכה דכל העולם ניזון בשביל חנינא ב"ה וחנינא בני די לו בקב חרובין כו' וכדי להראות לך מעלת הדיק אעתיק לך מה שמלאתי בספר מדרש תלפיות ביוזם ענין גדען באמצע הדיבור ח"ל אמר המאסף מכאן תראה מעלת הדיק לפני הקדוש ברוך הוא שמשר העולם ברשותו ושיעבר לו כל הכרואים לעשות רזונו כו' והטעם שיהיה שהעולם נברא בשביל הדיק וכולם נבראו לזוות לו כפי שאמרנו החז"ל לכן מסר הקדוש ברוך הוא כל העולם כוונת בידו ושיעברו תחתיו לקיים כל מה שינזר . ואלו הן יודעים עמי הא' לית בזה היו מעטרים את הדיק בכל יום עטרות זכב לו והיו מספיקים לו כל זרכו כי משלו ותם לו כעבדים המשמשין את המלך בתמים וארנוניות דעבד שקנה נכסים עבדא דמאן נכסי דמאן ונמלא דהכל היו משל לדיק ובשבילו נברא ולו נתן הקדוש ברוך הוא הכל במתנה וכל מה שאוכלין ושותין עמי האריות במתנות ופוסקין מהלדיק גזילה היא בידם דבשלמא בשביל לשמש להלדיק בכל זרכו מה שאוכלין אינו גזול אלא לפי שהם כעבדים המשמשין את הרב שאוכלין ושותין והוא ברשות רבם עד כאן לשונו הרי לפניך דאם האדם מאמין בלדיק שהוא עובד ה' בשביל כל ישראל חכותו נחלק לכל זרע ישראל הנלרכים . אם כן אם היה דבר זה ברור בלבו אז בוודאי אף אם הוא בעלמו אינו יכול לעבוד את שמו ית' כראוי מחמת טרדת הבלי הזמן על כל פנים היו מחבר את עצמו אל הדיק ומתנהגו מנכסיו כיון דהוא ניזון בזכותו אך עיניו רואות דיש כמה רשעים בעולם אשר אמרו בלגבם מה בלע לנו בלרקה הדיק ובעבודתו אם הוא עובד את ה' לו לברו היתרון ואם כן כופר בעיקר הבריאה דהתורה בריאת כל העולמות הים הכל עבוד הדיק וכל העולם לא נברא אלא לשמשו והכל הם ענפים ולבזשים הליכים להלדיק . וכשהוא מרחיק את עצמו מן הדיק על כן נספר בעיקר הבריאה וברבר זה ניכר רשעתו שהוא כופר בברך שיעקר אללו ית' . וזה שכתב רשע מה אומר כו' שיהיה הרשע על ידי דיבורו שאומר ומתוך שאלתו ניכר מחשבתו הרעה ששואל מה העבודה הזאת לכם ח"ש בעל מסר הגדה לכם ולא לו דר"ל דהעבודה של לדיקים הוא להם לברך ולא לו שאין עבודתם מועיל לכל הכרואים וגם הוא בכלל